

---

költemények

BRASNYÓ ISTVÁN

ROZSDÁTÓL FEKETE

Körülöttünk hasznavehetetlen dolgok, kamránk teli rozsdától fekete számmokkal, amelyek közül csak a sárgaréz zablakarikák világítanak ki; mert volt idő, amikor lelkünkben minden otthonra talált, s elegendő volt egy odavetett szempillantás, hogy bizonyos tárgyak tartósan a szívünkhöz nőjenek.

Hanem ha mindenünket számba vennénk, mindazt, amiről merőben más véleménnyel vagyunk, nem bizonyosodna-e be szándékunk ellenére, hogy udvarunk roskadozik a hulladéktól, s az is, aminek még a gondolata is nehezünkre esne: ahelyett, hogy szabadulni igyekeznénk tőle, egyértelműen ragaszkodunk minden egyes kacathoz, s elvesztésüket úgyszólván sorscsapásnak tekintenénk, amit nehezen vészelnénk át.

A LOMBOK ZÚGÁSA

Ez még nem az ősz, hiszen a fakoronák sűrűsége a szemnek áthatolhatatlan, és idegzetünket megfeszítve sem tudunk csukott helyiségben tartózkodni: a légáramlat füttyögése, ahogy a ház résein átpréselődik, enyhén szólva kihoz bennünket a sodrunkból, tárgyaltan haragunkat képtelenek vagyunk leküzdeni magunkban vagy kiadni — amihez csak nyúlunk, akaratumk ellenére eltörrik vagy elszakad; ajtókat csapdosva járkálunk ki-be, míg csak meg nem halljuk odakinn azt a hívó hangot, amelyre, úgy érezzük, lényünk mélyén rejtezik a válasz.

Mert a lombok zúgása, magasan, a tetők felett, felébreszt bennünk valami vágyat, elszabadul bennünk az a könnyűség vagy lebegés, amit gyermekkorunkban éreztünk utoljára, félálomban, amikor elvitték a lámpát, és egyedül maradtunk a sötét szobában.

SZIVÜNKET A VILLÁM ELSZORÍTTJA

Nyári délben, ha úgy érezzük, hogy a levegő minden mozgása hirtelen leáll, és a nap szinte elviselhetetlenül tűz a felhígult lékségű égről, a jószágot pedig elkezdik marni a legyek, melyek most bennünket sem kimélnék, mérget vehetünk rá, hogy délutánra akkora zivatart várhatunk, amit sokáig emlegetünk majd.

S amint a szél oly erővel támad fel, hogy időnk sem marad a csodálkozásra, amikor a kút láncát letépi, és a kútgém gazdátlanul csapódik a magasba, máris arra kell gondolnunk, hogy napokkal ezelőtt egész sor cserepet felemeltünk a tetőn, hogy a padlás kissé kiszellőzzön, s míg útban vagyunk az udvaron át, hogy a padlásra menjünk, furcsa szorítást érzünk a szivünkön és a lélegzetünk is eláll egy pillanatra: az égen karvastagságú villámot látunk magunk felett száz tört ágra bomlani, s a csattanása egy pillanatra szinte megsüketít bennünket — megzavarodva állunk a szakadó esőben odakinn az udvar közepén.

Am amikor látjuk, hogy a földeken keresztül emberek rohannak, hogy erszünk alatt védelmet találjanak, kinyitjuk előttük a kaput, és úgy tesszünk, mintha már vártuk volna őket.

ELÉBE VÁGVA ÉLETÜNKNEK

Mert mindig idejében szeretünk felkészülni mindenre és gyűlöljük a késeldemeskedést, már aratás előtt élesíteni visszük az ekevasakat, mire a kovács csodálkozva már végig bennünket, de nem lévén egyéb munkája, mindjárt élesíteni kezdi a tüzet, s mi azután szívesen tapossuk helyette a fújtatót, míg ő a tüzes vassal foglalatoskodik.

Amikor pedig hazafelé megyünk, az útkereszteződésnél letérünk szokott utunkról, és keresztülvágunk egy jókora zsendülő búzatáblán, melynek kalászaik derekunk magasságában verdesnek, s egész idő alatt, míg hazafelé tartunk, az jár a fejünkben, hogy amit tesszünk, az anyhén szólva képtelenség: ha versenyre is kelünk önmagunkkal, utunktól akkor is legalább annyira elválaszthatatlanok vagyunk, mint az árnyékunktól.

KIVÁNCISISÁGUNK NEM ISMER HATÁRT

Természetünkből fakad, hogy tavasztól őszig minden élő folyamatot, ami körülöttünk zajlik, szemmel tartunk, megvizsgálunk, és figyelemmel kísérünk, fejlődéséről gondot viselünk, növekedését feljegyezzük, hozamát fejben tartjuk, mindehhez érdeklődéssel közeledünk — mérünk, összehasonlítunk, tapasztalatokat vonunk le, jelenségekre következtetünk: éretlen termés alapján elképzeljük a már beértet, és a készen is még javítani igyekezzünk; okokat vesszünk fontolóra, melyekhez annak idején nem viszonyultunk a kellő körülményekkel, visszaemlékezünk, mérlegelünk, és felidézünk, komolyan vesszünk bizonyos körülményeket, vagy ügyet sem vetünk rájuk, és mindezt valójában céltalanul tesszük, merő kíváncsiságból, dolgunk lényegén ugyanis legalább annyira nem áll módunkban változtatni, mint egy felhő állásán, amely a nyárutói napot szemünk elől eltakarja, és új ismereteinknek az idő múlásával kevés hasznát fogjuk látni.

KIVÉGZÉS MEGLEPETÉSSSEL

Amikor egy délelőtt a környéken csatangolunk, fegyveres rendőrök vágnak elénk a földeken át, s amint ezt észrevesszük, az esetleges félreértés elkerülése végett helyesebbnek találjuk, ha lassan feljűk indulunk, de amikor egészen közelre érnek, látjuk, hogy a faluba valósiak; ők meg figyelmeztetnek bennünket, hogy legjobban tennénk, ha most egyenesen hazamenénk, mert a birtok egyik bikája megvadult, s miután felöklelte a gondozóját, világgá szaladt, és a bikát most nekik kell felhajtaniuk, hogy végezzenek vele, de nem szeretnék, ha magunk is életveszélybe kerülnénk.

Mi tudomásul vesszük a figyelmeztetésüket, és beballagunk az egyik közeli tanyára, ahol ismerőseink laknak, akikkel hosszasan beszélgetünk, hogy elüssük az időt. Dél felé puskaropogást hallunk, tisztán ki lehet venni, hogy két különböző fegyverből lönek felváltva — ekkor elköszönünk ismerőseinktől, és arrafelé indulunk, amerről a lövéseket hallottuk, s mikor közelebb érünk, látjuk, sokan ácsorognak már ott, mire mi is megpróbálunk keresztúrfurakodni az emberek gyűrűjén, akik a bika tetemét állják körül.

Meglepetésünk akkor lesz a legnagyobb, amikor az állat füle alatt egy fekete foltot pillantunk meg, amiről egyből felismerjük, de ily gyászos napon feleslegesnek tartjuk szóvá is tenni, hogy ezt a bikát mi segítettük a világra, s hogy évekig a mi istállónkban nevelkedett, és csak fejlett korában, hónapokig tartó huzavona után cseréltük el egy borjas fiatal tehénért a birtok akkori embereivel.

A KÚT ÖBLÖS MÉLYE RING

Kertünkben évekig nem használtuk a kútát, száját lenyesett faágakkal takartuk el, hogy az arra tévedő aprójóság bele ne hulljon. Pedig a két kezünkkel ástuk, a földet úgyszólván egyedül dobtuk ki, míg csak vizet nem értünk — amikor már jóformán készen volt, csak akkor hívtunk segítséget —, de aztán egyszerre más tervek szállták meg agyunkat, hosszadalmas munkánkat egyik napról a másikra semmibe vettük; és most, a késő délutánban, ahogy itt állunk fölébe hajolva és ökölnagyságú göröngyöket eregetünk le az ágak közötti réseken, míg a víz csobbanásaira figyelünk, elképzeljük, hogy odalenn a kút sötét és hűvös mélyében az évek óta háborítatlanul nyugvó vízszint most haragosan marja a mohalepte, elnyálkásodott falat, melynek repedései már beomlással fenyegetnek.

ÜLLÖNKKEL ÉS A KALAPÁCCSAL

Csett-csett — idős édesapánk már hajnalban ott ül a rönkön az ablak alatt, amelybe az üllőt beleütötte, hogy a kasza élet kikalapálja, életében még egyszer vagy utoljára; nagy zajjal jár az öreg, hogy a gyerekeket felveszi álmukból, de mégsem szólunk semmit, hiszen ő maga is tisztában van vele, hogy másfajta kaszákat is kalapálnak ilyenkor, a forróság beállta előtt, csak nem a mi üllönkön és nem is a mi kalapácsunkkal, sőt azt sem tudni, kié az a kéz, amely munkáját a lehető legnagyobb csöndben végzi.

SZÚNYOGLÁB BETÜKKEL AZ ÉRMÉN

Amikor nyári reggelen a tarlón legeltetünk, kis kerek korongra leszünk figyelmesek magunk előtt a földön, amit a harmat vékonyan befutott, és sötét színével elüt a föld kiszáradt göröngyeitől.

Úgy gondoljuk, hogy egy, valamikor a szemétre hajított régipénzt találunk, de a rozsdától nem tudunk kivenni rajta semmi jelet vagy írást, és majd amikor odahaza napokig ecettel maratjuk, hogy már a rozsdá alól kiülközik a réz vörös színe, csak akkor mutatkozik a felületén néhány értelmetlen betű, ám bármiképp is forgatjuk az érmét, semmire sem jutunk az összeolvasásukkal: a furcsa szűnyögláb ábrák a szemünkben nem jelentenek semmit, még akkor sem, ha netán jövődő sorsunkról akarnának értesíteni bennünket.

HA NEM CSAL EMLÉKEZETÜNK

Velünk megesett dolgokra általában pontosan vissza tudunk emlékezni, képesek vagyunk a legapróbb mozzanatokig mindent felidézni, emberek utolsó hozzánk intézett szavát raktároztuk el mélyen a fejünkben, akikkel aztán soha többé nem találkoztunk. Épp ezért állításainkhoz nem férhet kétség, ha kijelentjük: ablakunk előtt vágatott már el gazdátlan ló, ágyunk alól éjnek idején kergettünk ki fekete macskát, alkonyatkor láttunk a keleti égen halálfejet formázó felhőt, vettünk fel talált pénzt útkereszteződésen pata nyomból, több ízben kényszerítve voltunk, hogy pénteki napon új dologba fogjunk — mindezt vehetjük kihívásnak is, vagy ártatlanságnak, vagy szerencsének: mert mégsem éltünk át semmiféle katasztrófát, nem számítva a jégveréseket, talajvizeket, jőszágvéseket — ám másokat esetenként még ezek is sokkal inkább sújtottak.

SOHASEM ELÉG A RÉGI TELEKBŐL

Télre nagy havat várunk, viharokkal, amelyek majd éjszakánként ott üvöltönek a sötét kéményben, telehordják hóval az ablakokat, és reggel, amikor kinyitjuk az ajtónkat, úgy kell keresztülrönnünk a kűszöbre rakódott hófúváson, s a fal mellett is, a szélárnyékban magas hóbuckák domborodnak, mint azokban az időkben, amikor az apróvad világos nappal is ott ólálkodott a kerítés körül, sötétben pedig egészen az ajtóig merészkedett; mi pedig a ház mögül könnyűszerrel fel tudtunk lépni a hó kérgéről egyenesen a tetőre, hogy körülméleljünk a fehér szemhatáron.

De időnk egyszerre átalakul, a téli száraz szelek csak port sodornak és vetésünket tövestül kiforgatják a földből, fűtés közben füstöt csapnak az arcunkba, hogy fuldokolva kapkodunk levegő után.

A MULANDÓSÁG IRAMA

Nagy fák, melyek még nekünk is útmutatóul szolgáltak, egyik napról a másikra eltűnnek az égaljról, — még csak nem is fejsze, hanem az idő munkált rajtuk, és kénytelenek leszünk hozzászokni hiányukhoz; örökösnek vélt tetők omlanak be anélkül, hogy akár a recsegésükre felfigyelnénk, s egy reggel azon kapjuk magunkat, hogy a látóterünk kilométerekkel mélyebb lett, semmi sem állja útját a szemnek — pillantásunk a kékségtől derús lesz és szomorú —, mintha a végtelenben tartózkodnánk, amely egy óvatlan pillanatban majd bennünket is magától értetődően átkarol.

A KOMPOZÍCIÓ SZÜRKE TÜKRÉBEN

Amikor a fémeknek ez a lágy és képlékeny elegye a lobogó láng felett edényünkben percek alatt megolvad s a levegőn máris bőrösödni kezd, szürke és homályos tükröt vonva a hullámokban szétömlő massa fölé — mintha arcokat látnánk felmerülni benne, arcokat ebben a tükörben, amely mindent elnyel és magába fojt a fényből: mindazoknak arcát, akik itt élnek körülöttünk a levegőben, fölünk elszakíthatatlanul, vagy a falon a mész rétegei alatt, a vason kiütköző rozsdában, téglák likacsában, — egy pillanatra most megmutatják magukat, mielőtt a megolvadt kompozíciót beledöntենék a már elkészített öntőformába.

ÉLETÜNK A DOMBOK ALATT

A föld ezernyi horpadással és gyűrődéssel mégiscsak kiprésel magából egy apró dombot, amely tőlünk déli irányba esik, de mintha félbemaradt volna, könnyen elkerüli a szem, s ha fogattal járunk arra, szinte észre sem vesszük, amikor legördül róla a kocsí.

Ám a tetejéből újabb dombok ötlenek szemünkbe, halmok, amelyek alig emelkednek a világ elképzelt simasága fölé, s mégis ott vannak, nem létező vizek partjaiként; s mikor házunkat is egy ilyen hajlat legtetetjén pillantjuk meg, már nem is csodálkozunk, hogy aki építette, sokkal inkább tisztában volt a világgal, mint mi, akik eszmélésünk óta naponta itt forgolódunk, képtelenül arra, hogy életünk folyását végérvényesen egyenesbe hozzuk: ösztöneink megcsalnak bennünket, pillantásunk felületes, és ha végiggondoljuk, nem sokra jutnánk a köröttünk már befejezett világ nélkül.

AMIKOR MÉG MÁSKÉPPEN GONDOLKOZTUNK

Ha valaki ismerősünk, hogy barátságáról biztosítson bennünket, felidézi előttünk régi cselekedeteinket, s bizonygatja, hogy mennyire egyetért velük még ma is, nem fér hozzá kétség, hogy szavaira indulatosan fogunk válaszolni, ő pedig meglepődve veszi tudomásul, miszerint valami megszakadt vagy lezárult bennünk.

Ám nem fogja megérteni, hogy indulatunk éppen ömellette szól, és nem kell tartania esetleges haragunktól sem; mi pusztán csak akkori elgondolásunkkal szállunk most szembe, amikor még nem a jövőre alapoztunk, hanem fenntartás nélkül bízunk a jelenben, amire ma már képtelenek vagyunk, és derűsnek tűnő leendő napjainkat máris egy, talán soha el nem következő idő szűkösre mért biztonságában tengetjük.

MINDEN GYÜLÖLETÜNKKEL

Míg a lámpafénynél madaras könyvünk felett virrasztunk, így kurtítva meg némileg az éjszakát, előbb-utóbb mégis kénytelenek leszünk könyvünk-ből felütni fejünket a halálmadár kiáltásaira, amit a lámpafény csalogathatott ablakunk elé, és bármennyire is nem vagyunk babonásak, mégis megborzadunk az éles sikkantások hallatán, s úgy nézzük, hogy lámpánkat minél előbb eloltsuk, inkább sötétben tapogatózunk el az ágyunkig, és szinte elképzelhetetlen, hogy hanyatt dőlve a párnán ne a halálról kezdjünk azonnal elmélkedni, akárhogy is gyűlöljük az effajta gondolatokat, és éjfél tájban ne szorongva menjünk át az udvaron, megnézni, hogy rendben van-e minden a jószág körül.

UDVARUNKBAN A REJTETT PATAKÁGY

Esős éjszaka után udvarunkban ölnyi széles sávban megáll a víz, de amikor közelébb megyünk, látjuk, hogy az elhullott tollakat alig észrevehetően mozgatja az áramlás, és hogy a víz tulajdonképpen már úgy folyik be máshonnan a mi udvarunkba, s a hirtelen megjelent patak hordaléktól szennyes medre messzire nyúlik a földeken, nem is látni, hogy honnan ered, és utóbb, udvarunkat elhagyva merre kanyarodik — de később, amikor időnk engedi, úgy döntünk, hogy gumicsizmát húzva végére járunk a dolognak, már dél felé, ám látjuk, hogy ekkorra a víz szintje vésszen apadni kezd, a fűszálak hegye is előtűnedezik a felszínén, tehát hiábavaló lenne eredete után kutatnunk, mert a föld most már úgylis gyors iramban beissza, csak sóvárogva gondolhatunk jelenlétére az átázott föld felszíne alatt.

NYEREG ÉS LÓ, PÁR CSIZMA

Padlásunkon a kakasülön átdobva ott áll az avas bőrű nyereg, már évek óta érintetlenül, a kengyelpár valamikor fényes volt, de már jó ideje nem kentük át zsírral, a heveder meg kirojtosodva lóg — hogy a csizmánkról ne is szóljunk: egy hosszú út után, amit gyalogosan tettünk meg, késsel kellett felfejtenünk a varrásán, hogy le tudjuk vetni; amióta eszünket tudjuk, udvarunkban csak vaskos és nehéz ígáslovak fordultak meg: ezzel a szereléssel igazán nem vághatnánk neki a világnak, de még, ha alaposabban fontolóra vesszük, egy távolabbi falunak sem, hogy a boltjában két hétre előre bevásároljunk.

A NAPVILÁG UTOLSÓ LOBBANÁSA

Figyeljük a furcsa tűzijátékot, az óriásira duzzadt napkorongot a felhőtlen vörös égaljon, ahonnan most szél támad: szinte kábultan nézzük, vagy elbűvölve, aminek nem tudnánk magyarázatát adni, érzéseink összezavarodnak a sötétség közeledtére, s míg a hűvösségtől összeborzadunk, egy pillanatig szánkozunk is talán védtelenségünk és kiszolgáltatottságunk felett, és szeretnénk magunkat védett helyen tudni; de aztán kaszánkat vállra vetve elindulunk a heretábla felé, hogy az estben a közeledő kaszálás előtt még próbaképpen néhány rendet vágjunk, és csak sokára tudatosodik bennünk a gondolat, hogy a védelmet itt valójában már jó ideje mi nyújtjuk.

TÉTLENSÉGGEL ELTÖLTÖTT NAPSZAK

Nem nézünk fontos tennivalók után, leragadunk a beárnyékolt kamrában a résnyire nyitott ajtó mögött, előttünk egy halomban csupa olyan holmi, melyeknek eredetéről jóformán semmit sem tudunk: cifrára kovácsolt pengéjű sarló, ráérő mester munkája, és súlyos, mint egy kard, bőrtalpú saru, ki tudná megmondani, kinek a lába hajlataival, és merre fekvő földék beleivódott porával, ezüst nyelű kés, de mely úri háznak a ragyogó evőkészletéből, rudas zabla, csak ki feszítette ezzel domborúra a lova nyakát, és fogta kényes lépésre, és mindez a többivel itt, elhagyatott helyen s gazdátlanul, és az egész felett mennyi megtett út, míg tétován és válogatás nélkül összegyűlt, ahogy tétlen szemünk szeszélye az út porából mindegyiket sorra kicmelte; talán egy pillanatra még meg is örültünk nekik, külön-külön, de feltétlenül érdekesnek találtuk a titkokkal való effajta ismerkedést.

SAJNÁLKOZÁSSAL VESSZÜK TUDOMÁSUL

A falu öreg tanítója, akihez annak idején iskolába jártunk, nemigen kímélte a pálcát, ha a nevelésünkről volt szó: emlékezünk olyan időszakra, amikor hanyagságunk úgyszólván naponta kihozta a sodrából, és csak úgy záporoztak ránk a csipős vesszőcsapások, amiért később, bosszúból, amikor már kimaradtunk az iskolából, rengeteg kellemetlenséget okoztunk neki, például kövekkel dobáltuk meg, amikor taligáján lassan elhaladt előttünk az úton; becsületére legyen mondva, hogy ügyet sem vetett ránk, még csak nem is fogta ügetésre a lovát, ahogyan elvártuk volna tőle.

Most, amikor arról értesültünk, hogy a napokban elhalálozott, minden harag nélkül, sajnálkozással vesszük tudomásul halálának hírét, és nem tudjuk leküzdeni kényelmetlen érzésünket, hogy még a temetésén sem voltunk jelen.

A KÉPEK FAKÓ FÜSTJE

Ki ez a kisfiú a kínai papírvirággal, s mellette a szőke hajú kislány — melyik álmunkban láttuk a magnéziumláng villanását, amelynek füstje befutotta megsemmisíthetetlen arcukat, és már sohasem fognak eltűnni; a faragott képkeret úgy őrzi visszavonhatatlanságukat, hogy akaratlanul is más-képpen vesszük kézbe, mint, mondjuk, a valódi dolgokat: egy darab vékony jéggé fagyott idő a papíron, aminek megőrzésével minket bíztak meg.

KÉNYSZERŰ SÉTÁNK

Amikor a borús december végi hajnalon felkelünk és lámpát gyújtunk, a lámpa üvege összeroppan a kezünkben, s míg káromkodva söpörjük le az asztalról a kormos cserepeket, kezünket vizsgálgatjuk a fekete füsttel lobogó lámpabél világánál, nem sértettük-e fel — majd eloltjuk a lámpát, és egész nap rosszkedvűen tevékenykedünk az udvaron, az állatokat oldalba verjük a vasvillával.

Délután begyalogolunk a faluba új cilindert vásárolni, a boltban minden ragyog a sztaniolszalagoktól és a karácsonyi díszektől; de amikor már fél-úton vagyunk hazafelé, elkezd esni a hó, elborít mindent, s ahogy rátérünk a mi utunkra, látjuk, hogy nyomaink már ott maradnak a lazán tapadó pihék közt.

SZÁRAZSÁGTÓL SÓMARTA TÓFENÉK

Mert a tavasz száraz, a vetés közt gyakran találunk madárhullát, elhullott fácánt vagy foglyot, s úgy gondoljuk, valami járvány pusztíthat közöttük, hogy jóval több madár hullik el ilyenkor, mint akár a legkeményebb télidőben.

De a legelőn a juhászok megmagyarázzák, hogy a madarak tulajdonképpen szomjan vesznek, mert legalább egy hónapja nem esett eső, de még csak harmat sem hullott hajnalonként, csak a meleg szél fúj, s a talajvizek mind kiszáradtak, amint láttuk is, mert a legelőn a tófenék fehéredik a sótól, mintha belepte volna a dér, és az a méternyi átmérőjű kút, amit a leg-alacsonyabb részén a madaraknak ástak, úgyszólván hozzáférhetetlen, mivel csak a fenekén áll néhány ujjnyi poshadt és sárga színű víz.

SAKKJÁTSZMA LÁMPAFÉNYNÉL

Szomszédunk üres óráiban szabás-varrással foglalatосkodik, de ha egy este átmegyünk hozzá, azonnal leteszi az összefércelt kelmét, és sakktablát hoz elő, a figurákat az asztalra önti és a szó szoros értelmében arra kényszerít bennünket, hogy játsszunk vele.

Mi a lépéseken túl nemigen ismerjük a játék fortélyait, így egyik játszmat a másik után veszítjük el, ám szomszédunk arca a rengeteg győzelemtől átszelleml, s éjfél tájt, amikor már elálmosodunk, alig akar bennünket ha zaengedni; különféle célzásokat tesz, amiket más alkalommal holtbiztos, hogy nem engednénk el a fülünk mellett, de most úgy érezzük, túl kései óra ez a civakodásra, és kikapunkat fejünkbe nyomva lépünk ki a csillagtalan éjszakába.

NÉHAI FALAK ÁRNYÉKA

Az út mellett vetés után az elsímitott földön tisztán ki lehet venni egy jókora négyszögletű sárga foltot, alig nagyobb, mint házunk területénél, s a cserépedények rengeteg apróra töredezett törmelékéből nem nehéz arra következtetnünk, hogy itt ház állott valamikor.

Hanem ha idős emberektől az után érdeklődünk, meg tudnák-e mondani, miféle ember lakhatott itt valaha az út mellett, fejüket csóválva képtelenek visszaemlékezni azokra az időkre, sőt egyikük-másikuk határozottan azt állítja, hogy pusztá hely volt az mindig, ahol most mi élünk — némelyek apjukra, nagypapjukra hivatkoznak, akik sohasem tettek említést erre valósi lakosokról. Érveik miatt úgy kell tennünk, mintha meggyőztek volna bennünket, ám mi ezentúl is szívesen időzünk azoknak a falaknak láthatatlan árnyékában, melyek ki tudja mikor merültek vissza a földbe, amelyből dögölték őket.